

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

november - december 2023 - januari 2024

Luc Van Schoor

Tijdens deze trimester werden in het Ardea werkingsgebied in totaal 3718 vogelwaarnemingen ingevoerd door 234 waarnemers. Het gekende driemanschap van veel-invoerders deed weer zijn duit in het zakje met Pierre Blockx als koploper, met 729 ingevoerde waarnemingen, gevolgd door Danny Jonckheere met 221 wnm. en John Van de Voorde met 202 wnm.

Wanneer we het totaalplaatje tijdens de laatste 5 jaar bekijken, zien we een opvallende en verheugende toename van het aantal waarnemers in onze regio: van 335 waarnemers (in 2018) tot 809 wn. (in 2023), of dus meer dan verdubbeld. Desondanks is het aantal ingevoerde vogelwaarnemingen met ruim 40% afgenomen sinds het topjaar 2020 (36.088 waarnemingen). Gissen naar de redenen van deze afname zou ons te ver leiden om hier uitgebreider op in te gaan. Wie daarover een mening wil uiten, kan dat via email naar lucvanschoor46@gmail.com. Je kan hier ook terecht voor opmerkingen, vragen en/of voorstellen in verband met de 3-maandelijke vogelverslagen.

Zie www.hobokensepolder.be/vwg-ardea/vogelwaarnemingen voor alle vogelwaarnemingen, nieuw en oud, in onze regio. Of nog beter... voer zelf je waarneming(en) in. Alvast bedankt voor de moeite !

Soortenbespreking

Gedurende deze winterperiode werden in het Ardea werkingsgebied een beperkt aantal van 99 vogelsoorten waargenomen. Voor dit verslag maakte ik een selectie van volgende 29 soorten:

Alhoewel **grote zilverreiger** een vaste waarde is in onze regio, bleef zijn voorkomen beperkt in tijd en aantal: 1 ex op Fort 6 – Wilrijk op 6 december (SB, RHe, HB), 1 ex op 16 december in Edegemse Beekvallei (VD), 2 ex overvliegend op 11 januari Uilenbos – Hove (DR en RY), 1 ex vliegend op 12 januari over centrum Hove (JCe) en 1 ex ter plaatse Beekhoek – Hove (JDu).

De aanwezigheid van **ooievaar** bleef beperkt tot 2 overvliegende vogels: 1 ex op 9 januari over UA Wilrijk (SeK) en 1 ex op 30 januari over centrum Hove (JCe).

Op 1 januari vloog een groepje van 15 **brandganzen** over centrum Hove (JCe).

Een vlucht van 18 **smienten** kwam op 15 november over Frythout – Hove (JCe).

In totaal max. 32 **pijlstaarten** pleisterden op 17 december op het bekken van Aquafin – Antwerpen Zuid, de enige vaste overwinteringsplaats in onze regio (GB).

Bij zachte winters zoals dit jaar, vertoefden op 13 januari tot max 36 **tafeleenden** op Fort 5 (DJ) en op 12 januari tot max 250 **kuifeenden** op Aquafin - Antwerpen Zuid (GB).

De kasteelvijver van het Schoonselhof/ Antwerpen blijft een gegeerde winterfoerageerplaats voor **grote zaagbek** met tot max. 9 ex. op 18 december (BMe) en op 27 december 3 wijfjes op Fort 7 – Wilrijk en 3 man op Fort 8 (LRo). Op Fort 5 werd op 1 december één wijfje grote zaagbek waargenomen (WVA).

Op 8 november vloog 1 **rode wouw** Z-W waarts over Frythout – Hove (JCe).

Een **blauwe kiekendief** trok op 5 november over Middelheimpark – Berchem (VTo) en een tweede ex. vloog op 15 november over Frythout – Edegem (JCe).

Op 9 januari pleisterde een zonnende **havik** in de Hobokense Polder (LAu).

Een onbekend aantal **kraanvogels** vloog op 16 november in het avondduister over Edegem (RBe) en op 23 november vloog 's morgens een groep van 40 ex. over het Nachtegalenpark – Antwerpen (ES).

Een schuw **bokje** werd op 12 januari opgestoten in Groen Neerland – Wilrijk (WJo).

Tijdens hun nachtelijke vluchten op zoek naar geschikte winterfoerageergebieden vliegen **houtsnippen** zich vaak dood tegen ramen. Zo ook op 12 november in Edegem (RDM), op 1 december op Umicore – Hoboken (GJD) en op 16 december nabij Park van Eeden – Wilrijk (STe).

Levende houtsnippen zijn zowat jaarlijkse wintergasten in de Hobokense Polder, met 1 of meer exemplaren (WM, DJ, en ook op Fort 5 (VDS) en Groen Neerland – Wilrijk (WJo).

2 **goudplevieren** vlogen op 2 november ZW-waarts over Frythout – Edegem (JCe).

Houtsnip - Foto: Luc Van Schoor

Jagende **kerkuilen** waren te zien aan het Hof ter Linden - Edegem op 5 december (WVa) en bij Klaverbladhoeve – Wilrijk op 15 januari (JSm).

Op 30 januari riep een **ransuil** vanuit het weidegebied langs de Klaverblad-dreef – Wilrijk (MVR).

Uit waarnemingen van de laatste 5 jaar blijkt dat ransuil al eerder een territorium bezette nabij Schans 16 ten noorden van domein Klaverblad. Samen met bosuil, steenuil en kerkuil vormt het landschap Klaverblad/Groenenhoek/Cleydael een uitgelezen broed- en foerageergebied voor deze 4 uilensoorten

Het ziet er naar uit dat **zwarte specht** stilaan maar zeker aan de uitbreiding van zijn areaal toe is. Getuige daarvan de toenemende winterwaarnemingen van deze soort in de bosgebieden van onze regio. We noteerden de aanwezigheid van 2 à 3 zwarte spechten, verspreid over de ganse periode in volgende gebieden: Hof ter Linden – Edegem (JC) Schoonselhof en Fort 7 – Antwerpen/Wilrijk (JB, WJo, BMe, KMa, ES, Dj) Groen Neerland - Wilrijk (ES, KM, JLo) UA Campus 3-Eiken – Wilrijk (JSc).

Gezien de aanwezigheid van een oud beukenbestand zowel in het Schoonselhof Antwerpen als in Hof ter Linden Edegem, hoort een toekomstig broedgeval in deze parkgebieden zeker tot de mogelijkheden.

De uitbreiding als broedvogel van **middelste bonte specht** zet zich de voorbije maanden nog verder voort in onze eikenbossen. Naast de oudere habitats in het Uilenbos – Hove (RDM, PBI) en Hof ter Linden – Edegem (WS, BVD) was deze soort ook te horen en zien in Fort 5 – Edegem (WVa) Fort 8 (PH) en in het Schoonselhof – Antwerpen (LVS, JVB).

De **kleine bonte specht** blijft met slechts één waarneming van 2 ex op 28 december in de Hobokense Polder (Hie) een moeilijk te observeren soort.

2 **roodborsttapuiten** poogden te overwinteren op volgende plaatsen: 1 ex op 14 november langs de Aartselaarstraat – Edegem (WVa) en een mannetje op 14 november in Frythout – Hove (RDM).

Zekere overwinterende mannetjes

Grote barsijs - Foto: Julien Dua

zwarte roodstaart werden vastgesteld in december-januari op volgende plaatsen: Hof Van Eeden – Wilrijk (JVV) Blue Gate – Hoboken (LBa, FVD, WVD) en Umicore – Hoboken (KDK)

Tijdens de voorbije zachte winter pleisterden minimum 4 man en 4 wijfjes **zwartkop** in private tuinen in de zuidrand van Antwerpen: een man langs Aartselaarstraat – Hoboken (LIV), een man in Hemiksem (PH), een wijfje op voederplaats in centrum Hove (JCe) een man eveneens op voederplaats in centrum Edegem (HB) en een man in tentoonstellingswijk Kiel –Antwerpen (LVr) en tenslotte nog één wijfje in Oude God – Mortsel (GVG).

Op 16 november vloog een **Europese kanarie** over Frythout – Hove (JCe).

Een groep van 21 **kruisbekken** vloog

op 12 november over Fort 5 – Edegem (WVA).

Gedurende deze periode werden in totaal 9 **appelvinken** gespot, waarvan 4 ex in Hove (JCe, JGi), 1 ex in Elsdonk – Edegem (SB), 1 ex UA Campus 3-Eiken – Wilrijk (JE), 2 x 1 ex in Hof ter Linden – Fort 5 – Edegem (WVA) en 1 ex bij UA Campus Middelheim – Berchem (SB).

Op 2 december vlogen 15 **grote barsijsen** over Frythout – Edegem (WVA), op 3 december pleisterden 3 ex bij de Lindekens – Wilrijk (JE), op 16 december zaten tot 16 ex in de bomen Frythout – Edegem (JOp) en op 21 januari pleisterde 1 ex. in Hof ter Eeden – Wilrijk (JE).

2 **geelgorzen** vlogen op 1 november over omgeving Fort V – Edegem (WVA).

Zwartkop op voederplaats - Foto: Hugo Bender

Smient - Foto: Walter De Weger

Exoten

Door de recente aanpassingen van de natuurdatabank "[waarneming.nl / waarnemingen.be](http://waarneming.nl/waarnemingen.be)", worden de selectiemogelijkheden beperkt tot het samenstellen van maandelijks soortenlijsten.

In deze selectieve vogellijsten worden exotische soorten niet opgenomen wat voor de verslaggeving extra tijdrovend onderzoekwerk per (mogelijk) ingevoerde exotische soort vergt.

Om deze reden bespreken we hierbij alleen **halsbandparkiet**, als doelsoort voor de jaarlijkse populatietellingen door vogelwerkgroep Ardea in de zuidrand van Antwerpen.

Tijdens de slaapplaatstelling van halsbandparkieten*, op 11 november 2023 op het Kiel/Antwerpen, werden in totaal 2109 vogels geteld (WDW). In vergelijking met de extra telling die op

18 augustus '23 plaatsvond, werden er ca.600 vogels minder geteld. Gezien deze daling klaarblijkelijk het gevolg was van de afname van de uit noordelijke richting aanvliegende vogels, bleef de vraag of de andere bekende slaapplaats in Ekeren mogelijk terug aan betekenis won.

Wordt ongetwijfeld vervolgd !

* Volledig verslag in de Ardea-blog: <https://ardea.hobokensepolder.be/category/halsbandparkieten/>

Waarnemers

BMe Bert Mestdagh
 BVD Benoit Van Damme
 DJ Danny Jonckheere
 DR Daniel Rochtus
 ES Eddie Schild
 FVD Frederik VDS
 GB Guy Borremans
 GJD GeJeDe

GVG Geert Van Gassen
 Hie Hielco
 HB Hugo Bender
 JB Jozef Bafort
 JC Johan Claessens
 JCe Jan Celis
 JDu Julien Dua
 JE Joris Elst
 JGi Johan Giglot
 JLo Janis Loyen
 JOp Johan Opsomer
 JSc Jan Scholliers
 JSm Johan Smets
 JVB Jan Van den Bussche
 JVV John Van de Voorde
 KMa Koen Maes
 KDK Kris De Keersmaecker
 LAu Luc Audenaerde
 Lba Lisette Bastiaens
 LIV Livia
 LRo Luc Rombauts
 LVr Lutgard Vrancken
 LVS Luc Van Schoor
 MVR Marc Van Ruymbeke
 NZA NP Zuidrand Antwerpen
 PBl Pierre Blockx
 PH Peter Hofman
 RBe Raf Beyers
 RDM Robrecht De Medts
 RHe Rik Hendrickx
 RY Ria Ysenbaert
 SB Stijn Baeten
 SeK Sebastiaan K
 Ste Steven
 VDS Veerle De Saedeleer
 WDW Waltr De Weger
 VTo Victor Torres
 WJo Wim Jouret
 WM Wim Mertens
 WS Wim Stappers
 WVA Wouter Van Assche
 WVD Ward Van den Eynde

Te koop !

Nog steeds verkrijgbaar. Als eerbetoon aan Bert Mertens heeft de redactie van Polderblad al zijn zoogdierartikels gebundeld in een speciale uitgave. Dit nummer is 80 blzn dik en wordt aangeboden tegen de kostprijs van 9 €.

Verzendingskosten: 3,50 €

Bestellen door overschrijving op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding "Zoogdieren": 9 € indien u afhaalt in Hoboken of 12,50 € met verzending aan uw adres.